

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Kliimaministeerium
info@kliimaministeerium.ee

Teie 15.09.2025

Meie 03.10.2025

nr 1-4/25/2438-6,
KLIM/25-0581/-2K
nr 8-2/4581

Atmosfääriõhu kaitse seaduse ja karistusregistri seaduse muutmise seaduse eelnõu kooskõlastamine

Austatud minister

Kliimaministeerium on Justiits- ja Digiministeeriumile kooskõlastamiseks esitanud atmosfääriõhu kaitse seaduse (AÕKS) ja karistusregistri seaduse (KarRS) muutmise seaduse eelnõu (eelnõu). Justiits- ja Digiministeerium jätab eelnõu märkusest 1 tulenevalt kooskõlastamata, muus osas kooskõlastame eelnõu märkustega.

I. Sisulised märkused

- 1. Eelnõu § 1 p 21 (AÕKS § 202) –** norm sätestab, et valdkonna eest vastutava ministri määrusega kehtestatakse fluoritud kasvuhoonegaase või nende alternatiive sisaldava toote, seadme ja süsteemi käitlemisloa taotlemise kord. Rakendusakti kavand on lisatud eelnõu seletuskirja lisana 3 ja kavandi lisa nr 1 näeb ette käitlemisloa taotluse vormi. Kõnealuse vormi p 3 sätestab loa taotleja töötajate kohta andmete esitamise kohustuse: ees- ja perekonnanimi, isikukood, töötundide arv aastas iga isiku kohta jms. Ka vormi p-ga 6 kohustatakse esitama taotluse esitaja ees- ja perekonnanime, kontaktandmed ning allkirja.

Selgitame, et isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) art 4 p 1 kohaselt on isikuandmed igasugune teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta. Seega on üheselt arusaadav, et eelnõu rakendusaktides pannakse kohustus töödelda isikuandmeid.

Samuti selgitame, et igasugust isikuandmete kogumist, säilitamist, kasutamist ja avalikustamist käsitatakse eraelu puutumatuse (PS § 26) riivena. PS § 11 kohaselt tohib õigusi ja vabadusi piirata ainult kooskõlas põhiseadusega. See tähendab, et niisugune piirang peab olema kooskõlas ka PS § 3 esimese lausega, mille kohaselt teostatakse riigivõimu üksnes põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seaduste alusel. Sättes väljendatud üldise seadusereservatsiooni põhimõtte järgi peab põhiõigusi puudutavates küsimustes kõik olulised otsused langetama seadusandja. Riigikogu võib täidesaatvat võimu volitada reguleerima üksnes vähem intensiivseid põhiõiguste piiranguid ning sealjuures peab seaduses sisalduv volitusnorm olema täpne, selge ja vastavuses piirangu intensiivsusega.

Eelkõige peab seaduse tasandil määratlema isikuandmete töötlemise olukorrad ja eesmärgid, töödeldavate isikuandmete koosseisu vähemalt isikuandmete kategooriate täpsusega (viimast võib seaduse volitusnormi alusel määrusega täpsustada) ning töödeldavate

isikuandmete säilitamise tähtsust. Igasugune isikuandmete töötlemine peab vastama andmetöötluse põhimõtetele vastavalt IKÜM artiklis 5 sätestatule.

Antud juhul ei näe kehtiv AÕKS § 202 ega ka eelnõuga tehtav muudatus ette isikuandmete töötlemist. Kui määrusega soovitakse reguleerida isikuandmete töötlemist, saab seda teha üksnes selles raamis, milleks AÕKS § 202 selge volituse annaks – praegusel juhul aga seadusest volitust ei tule.

Teeme ettepaneku sõnastada planeeritav AÕKS § 202 ümber selliselt, et see (1) annaks volituse ministri määramisel isikuandmete töötlemise reguleerimiseks ning (2) näeks ette ka selle volituse piirid: töödeldavate isikuandmete kategooriad; töötlemise eesmärgi; selle, kus kogutud isikuandmeid kavatsetakse säilitada ning andmete säilitustähtsust.

Justiits- ja Digiministeerium kooskõlastab eelnõu üksnes ülaltoodud märkusega arvestamise korral.

- 2. Eelnõu § 1 p 29 (AÕKS § 223 lg-d 3 ja 4) –** eelnõu kohaselt saab korrakaitseorgan õiguse keelata ajutiselt fluoritud kasvuhoonegaaside, osoonikihti kahandavate ainete või neid gaase sisaldavate või neil põhinevate toodete ja seadmete kasutamine, tootmine, import, eksport või turule laskmine, kui tegemist on EL viidatud määruste raske või korduva rikkumisega.

Juhtisime I kooskõlastusringil tähelepanu, et korrakaitsemeetme (ajutine keelamine on sätestatud korrakaitseorgani erimeetmena) rakendamise eesmärk peab olema ohu tõrjumine või korraldamise kõrvaldamine. Meetme eesmärk ei saa olla karistamine või kasu saamise takistamine. Samuti palume kaaluda, kas iseseisva sätte loomine teatud tegevuste ajutiseks keelamiseks on vajalik arvestades, et majandustegevuse seadustiku üldosa seadus (MSÜS) sätestab majandustegevuse keelamise ning majandustegevuse ja tegevusloa peatamise alused.

Eelnõu seletuskirjale lisatud kooskõlastustabeli kohaselt jäetakse AÕKS lõige 4 eelnõust välja. Seletuskirjast on see norm välja jäetud, kuid eelnõus on lõige 4 olemas. Eeldame, et tegemist on inimliku eksitusega ning palume vea parandamiseks sätte eelnõust välja jätta.

- 3. Eelnõu § 1 p 41 (AÕKS § 244¹ lg 3) –** kõnealuse paragrahvi lõikest 3 ei selgu, kas normi subjekt on füüsiline isik, juriidiline isik või mõlemad. Kuivõrd lõikest 3 ei nähtu, kumb, kas füüsiline või juriidiline isik teo korduvalt toime pani, siis kas saab alati olla kindel, et karistuse on varem saanud mõlemad ehk karistatud on nii lõike 1 kui ka lõike 2 alusel

Kui karistada sai ainult füüsiline isik, siis juriidiline isik ei ole järgmine kord tegu korduvalt toime pannud, sest teda ei ole varem karistatud. Seega tuleb teha päring vaid füüsilise isiku kohta, et selguks, kas tegu on korduv. Kui aga karistada on saanud ainult juriidiline isik, siis tuleb korduvust pärida üksnes juriidilise isiku kohta. Kui eelmisel korral füüsilist isikut ei ole karistatud, siis ei saa füüsilise isiku puhul rääkida korduvast rikkumisest, sest füüsiline isik eelmisel korral süüdi ei jäänud või tema suhtes üldse menetlust läbi ei viidudki.

Palume eelnõu ja seletuskirja täiendada, et oleks selge, kellele norm kohaldub.

- 4. Eelnõu § 1 p 47 (AÕKS § 249 lg 6¹) –** palume täiendada vastava muudatuse juurde kuuluvat seletuskirja teksti viitega KarS §-le 83, mille kohaselt on süüteo toimepanemise vahendi ja vahetu objekti konfiskeerimine üldjuhul kohtu kaalutusõigus (lg 1). Eelduslikult on aga käesoleval juhul kohustuslik konfiskeerimine põhjendatud KarS § 83 lg 4 alusel, sest tegemist ainete ja esemetega, mille käitlemiseks vajalik luba puudub (vrd nt relvade ebaseaduslik käitlemine, KarS § 423⁴). Kuna vastav kohustusliku konfiskeerimise nõue tuleneb määrustest, siis võiks viidata määruste vastavatele kohustustele lõike ja punkti täpsusega.
- 5. Eelnõu § 2 p-d 1 ja 2 (KarRS § 5 lg 2 ja § 20 lg 1 p 20) –** muudatustega väljastatakse kohtuvälise menetleja poolt teostatava karistusregistri arhiivist päringu tulemusena karistusandmed järgnevate kumulatiivsete tingimuste esinemistel: isiku karistused atmosfääriõhu kaitse seaduse §-de 236¹, 238, 240¹, 244, 244¹ ja karistusandmed ei tohi olla

kustunud (arhiivi kandmise kuupäev) rohkem kui 5 aastat tagasi (ehk vanemaid kui viis aastat arhiivis olnud karistusandmeid päringu tulemusena ei väljastata).

Kuna seletuskirjast ei nähtu see, kuidas on planeeritud karistusregistris eelpoolnimetatud tingimustele vastavaid karistusandmeid pärida (kasutades selleks oma infosüsteemi, tehes üksikpäringud vms), siis pöörame tähelepanu, et juhul, kui on plaanis kasutusele võtta vastavasisuline teenus, eeldab see karistusregistri volitatud töötleja ehk Registrite ja Infosüsteemide Keskuse (RIK) poolt spetsiaalse eritingimustega teenuse loomist. Samas, arvestades jõustumise tähtaega (01.01 2026) võib olla vastava menetlussüsteemi sedavõrd kiire valmimine ebatõenäoline, mistõttu tuleb arvestada vähemalt ajutiselt üksikpäringute tegemise vajadusega.

Eelnevale tuginedes paluksime seletuskirjas lahti kirjutada, kuidas näeb eelnõu koostaja praktikas päringu tegemist – kas läbi mingi enda kasutatava infosüsteemi (millise), teenuse või üksikpäringu?

Samuti märgime, et kui on planeeritud kasutada eriteenust karistusregistrist andmete pärimisel, tuleks seaduse rakendaja poolt juba lähiajal võimalikult varakult võtta ühendust karistusregistri volitatud töötleja ehk RIK-ga vastava eriteenuse tingimuste läbi arutamiseks ja sellise teenuse loomiseks

II. Muud märkused eelnõu ja seletuskirja kohta

6. Palume arvestada ka eelnõu ja seletuskirja failides esitatud normitehniliste märkustega ja märkustega eelnõu seletuskirja kohta.

Lisa: Eelnõu ja seletuskirja failid Justiits- ja Digiministeeriumi märkustega

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Kärt Voor 5868 0033, Kart.Voor@justdigi.ee
Merili Koppel
Anna Leena Neering
Einar Hillep
Mari Käbi
Karen Alamets
Aili Sandre